

**Чудотворни мироточиви икони и съвременни поклоннически практики
сред православните християни – по примери от Тереспол (Полша)
и Шумен (България)**
Даниел Фокас

Литература

Бакалова, Елка 2016: *Култът към реликвите и чудотворните икони. Традиции и съвременност*. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“ [Bakalova, Elka 2016: *Kultat kam relikvite i chudotvornite ikoni. Traditsii i savremennost*. Sofia: Izdatelstvo na BAN „Prof. Marin Drinov“].

Ганева, Галина 2017: Чудо на Голяма Богородица! Миро се появи по една от най-старите икони в Шумен [Ganeva, Galina 2017: Chudo na Golyama Bogoroditsa! Miro se pojavivi po edna ot nay-starite ikoni v Shumen]. – <http://radian.bg/2017/08/15/chudo-na-golyama-bogoroditsa-miro-se-poyavi-po-edna-ot-nay-starite-ikoni-v-shumen> (30.06.2018).

Ганева, Галина 2017а: Чудо! От пет икони в Шумен капе миро. – *168 часа, 25 август 2017* [Ganeva, Galina 2017a: Chudo! Ot pet ikoni v Shumen kape miro. – *168 chasa, 25 avgust 2017*], <http://www.168chasa.bg/article/6405280> (30.06.2018).

Георгиева, Албена 2012: *Фолклорни измерения на християнството. Устни разкази и локална религиозност в района на Бачковския манастир „Успение на Пресвета Богородица“ и на Хаджидимовския манастир „Св. Великомъченик Георги Победоносец“*. София: Просвета [Georgieva, Albena 2012: *Folklorni izmereniya na hristiyanstvoto. Ustni razkazi i lokalna religioznost v rayona na Bachkovskiya manastir „Uspenie na Presveta Bogoroditsa“ i na Hadzhidimovskiya manastir „Sv. Velikomachenik Georgi Pobedonosets“*. Sofia: Prosveta].

Гергова, Иванка 2012: *Чудесата на Пресвета Богородица в културата на Българското възраждане*. София: Омофор [Gergova, Ivanka 2012: *Chudesata na Presveta Bogoroditsa v kulturata na Bulgarskoto vazrazhdane*. Sofia: Omofor].

Димитрова, Анжелина 2014: Мирото разбуня учени и църквата [Dimitrova, Anzhelina 2014: Miroto razbuni ucheni i tsarkvata]. – <https://fakti.bg/bulgaria/112852-miroto-razbuni-ucheni-i-tsarkvata> (30.06.2018).

Дохиар 2012: Дохиар. – В: *Православная Энциклопедия*. Под ред. Патриарха Московского и всея Руси Кирилла (Электронная версия). Т. 16. Москва, 105–116 [Dohiar 2012: Dohiar. – In: *Pravoslavnaya Entsiklopediya*. Pod red. Patriarha Moskovskogo i vseya Rusi Kirilla (Elektronnaya versiya). Vol. 16. Moskva, 105–116]. – <http://www.pravenc.ru/text/180375.html> (15.06.2018).

Желязкова, Дияна 2017: Чудото продължава! Още две икони се покриха с миро в шуменския храм „Свети три светители“ [Zhelyazkova, Diyana 2017: Chudoto prodalzhava! Oshte dve ikoni se pokriha s miro v shumenskiya hram „Sveti tri svetiteli“]. – <http://radian.bg/2017/08/16/chudoto-prodalzhava-oshte-dve-ikoni-se-pokriha-s-miro-v-shumenskia-hram-sveti-tri-svetiteli/> (15.06.2018).

Зовчак, Магдалена 2014: От придворна девойка до девствена феминистка. Антропологични измерения на Богородичния култ. – *Български фолклор*, № 3 (Фолклористика, културна антропология и етнология в Полша), 238–261 [Zowczak, Magdalena 2014: Ot pridvorna devoyka do devstvena feministka. Antropologichni izmereniya na Bogorodichniya kult. – *Bulgarski folklor*, No. 3 (Folkloristika, kulturna antropologiya i etnologiya v Polsha), 238–261].

Михайлова, Катя 2000: За съдържанието на термина *битово/фолклорно християнство* в славянската фолклористика. – *Български фолклор*, № 3 (Християнство и фолклор), 3–15 [Mihaylova, Katya 2000: Za sadarzhaniето na termina *bitovo/folklorno hristiyanstvo v slavyanskata folkloristika*. – *Bulgarski folklor*, No. 3 (Hristiyanstvo i folklor), 3–15].

История и акатист 2016: *История и акатист на Чудотворната икона св. Богородица „Скоропослушница“*. Православно издателство „Витезда“ [Istoriya i akatist 2016: *Istoriya i akatist na Chudotvornata ikona sv. Bogoroditsa „Skoroposlushnitsa“*. Pravoslavno izdatelstvo „Vitezda“].

Чудотворни икони 2006: *Чудотворни икони на Пресвета Богородица. Сказания за по-известните атонски и руски чудотворни икони и албум с 97 чудотворни икони на Пресвета Богородица*. Света гора, Атон: Славянобългарски манастир „Свети вмчк Георги Зограф“ [Chudotvorni ikoni 2006: *Chudotvorni ikoni na Presveta Bogoroditsa. Skazaniya za po-izvestnite atonski i ruski chudotvorni ikoni i album s 97 chudotvorni ikoni na Presveta Bogoroditsa*. Sveta gora, Aton: Slavyanobulgarski manastir „Sveti vmchk Georgi Zograf“].

Kasperska, Agnieszka 2012: Terespol: Ikona Matki Boskiej roni wonne oleiste łzy. – *Kurier Lubelski*, 22 marca 2012, <http://www.kurierlubelski.pl/artukul/537053,terespol-ikona-matki-boskiej-roni-wonne-oleiste-lzy,id,t.html?cookie=1> (30.06.2018).

Mihaylova, Katya 2016: Experiencing Religion in Folklorised Christianity. – In: *Experiencing Religion. New Approaches to Personal Religiosity*. Eds. Clara Saraiva, Peter Jan Margry, Lionel Obadia, Kinga Povedák, José Mapril. Zürich: Lit Verlag, 81–104.

Niedźwiedz, Anna 2005: *Obraz i postać. Znaczenia wizerunku Matki Boskiej Częstochowskiej*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Niedźwiedz, Anna 2010: *The Image and the Figure: Our Lady of Częstochowa in Polish Culture and Popular Religion*. Kraków: Jagiellonian University Press.

Pietrzela, Marek 2010: Cud w Terespolu. Cudowna ikona ściaga już tłumy do kościoła! (zdjęcia). – *Dziennik Wschodni*, 25 października 2010, <http://www.wspolczesna.pl/archiwum/art/5740972,cud-w-terespolu-cudowna-ikona-sciaga-juz-tlumy-do-kosciola-zdjecia,id,t.html> (15.06.2018).

Интернет източници (сайтове и блогове)

Мироточива икона – Годеч [Mirotochiva ikona – Godech]:
<https://www.youtube.com/watch?v=L5t9AKfF43M> (15.06.2018).

Путеводитель по Афону [Putevoditel' po Afonu]:
<http://agionoros.ru/docs/2283.html>
(15.06.2018).

Св. Йоан Кронщатски Чудотворец [Sv. Yoan Kronshchatski]:
http://www.pravoslavieto.com/docs/sv_otci/sv_Joan_Kronshtadt/index.htm
(15.06.2018).

Устав на Българската православна църква [Ustav na Bulgarskata pravoslavna tsarkva]: <http://www.bg-patriarshia.bg/index.php?file=statute.xml>
(15.06.2018).

Храм Живоначальной Троицы на Воробьёвых горах [Hram Zhivonachal'noy Troitsy na Vorob'evyh gorah]: http://hram-troicy.prihod.ru/ikony_bozhiej_materi/view/id/1146024 (15.06.2018).

ВТВ, „Преди обед“ [„Predi obed“]:
<https://www.btv.bg/video/shows/predi-obed/videos/zashto-ikonite-plachat.html>
(15.06.2018).

Cerkiew św. Apostoła Jana Teologa w Terespolu:
https://pl.wikipedia.org/wiki/Cerkiew_%C5%9Bw._Aposto%C5%82a_Jana_Teologa_w_Terespolu (15.06.2018).

Mother of God flowing tears Terespol, Poland:

<http://www.visionsofjesuschrist.com/weeping1115.html> (15.06.2018).

Sanktuarium Matki Bożej Kodeńskiej: <https://koden.com.pl> (15.06.2018).

Terespol: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Terespol> (15.06.2018 г.).

Използвани съкращения

ФНАИФ: Фоноархив на Националния център за нематериално културно наследство (НЦНКН) към Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българска академия на науките. София [FnAIF – Fonoarhiv na Natsionalniya tsentar za nematerialno kulturno nasledstvo (NCNKN) kam Instituta za etnologiya i folkloristika s Etnografski muzey pri Bulgarskata akademiya na naukite. Sofia].

ФТАИФ: Фотоархив на Националния център за нематериално културно наследство (НЦНКН) към Института за етнология и фолклористика

с Етнографски музей при Българска академия на науките в София [FnAIF – Fotoarhiv na Natsionalniya tsentar za nematerialno kulturno nasledstvo (NCNKN) kam Instituta za etnologiya i folkloristika s Etnografski muzey pri Bulgarskata akademiya na naukite. Sofia].

Даниел Фокас
Институт за етнология и фолклористика
с Етнографски музей
Българска академия на науките
ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6
1113 София, БЪЛГАРИЯ
daniel.fokas@iefem.bas.bg